

เราควรเรียกเงาะป่าในภาคใต้ของไทยว่าเงาะซาไกหรือไม่

Should we call the tribal people in the Southern Thailand the Sakai?

บุญเสริม ฤทธาภิรมย์¹

สมฤทัย ณ น่าน²

บทคัดย่อ

ชาวพื้นเมืองหรือเงาะป่าที่อาศัยอยู่ในป่าทางตอนใต้ของประเทศไทย พบในจังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล และสงขลาเป็นหลักนั้น คนไทยทั่วไปเรียกชาวพื้นเมืองเหล่านี้ว่า “เงาะซาไก” บทความวิชาการนี้ต้องการนำเสนอมุมมองที่แตกต่างให้เห็นว่า ชนพื้นเมืองหรือเงาะป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ที่แท้จริงแล้ว เป็นชนเผ่านิกริโตหรือเซม้างจัดอยู่ในกลุ่มนิกรอยด์ มีลักษณะที่แตกต่างหลายประการกับชนพื้นเมืองกลุ่มซาไกหรือเซนอยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มมองโกลอยด์อาศัยอยู่ในพื้นที่ตอนกลางของประเทศมาเลเซีย จึงไม่สามารถเรียกเงาะป่าที่อาศัยในประเทศไทยว่า “เงาะป่าซาไก” ได้

คำสำคัญ: เงาะป่า เซม้าง ซาไก

¹ประธานกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนสตูล

²อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Abstract

The tribal people in the Southern Thailand or “Ngo-pa” are found living mainly in the forest in Phattalung, Trang, Satun and Songkhla province. Thai people commonly call these tribal people the “Sakai”. The study aims to provide different perspective on this tribe as the tribe living in the Southern part is actually the Nigrity or Semang tribe which related to racial classification of Negroid, not the Sakai which related to racial classification of Mongoloid. Therefore, we cannot really call these tribal people in the Southern Thailand the Sakai.

Keywords: Ngo-pa, Semang, Sakai

บทนำ

ทุกวันนี้ พื้นที่ป่าภาคใต้ของประเทศไทย ยังมีชาวพื้นเมืองหรือพวก เงาะป่า อาศัยอยู่ได้แก่ แนวทิวเขานครศรีธรรมราชกับทิวเขาสันกาลาคีรี ทิวเขานครศรีธรรมราชหรือที่ชาวท้องถิ่นภาคใต้นิยมเรียกทิวเขาบรรทัด พบที่จังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล และสงขลา จุดหลักได้แก่ บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดรงช้าง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด ส่วนทิวเขาสันกาลาคีรีซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย พบที่เขตรักษาพันธุ์ป่าฮาลา-บารา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยะลา และนราธิวาส ชาวพื้นเมืองมักมีที่อยู่ไม่แน่นอน ชอบเคลื่อนย้ายถิ่นฐานอยู่เสมอ ตามแนวทิวเขา

นครศรีธรรมราชซึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือ พวกเงาะย้ายถิ่นฐานไปมาระหว่างจังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล และ สงขลา ส่วนบริเวณป่าเขาสันกาลาคีรี ชาวพื้นเมืองย้ายที่อยู่ระหว่างเขตแดนสองประเทศคือ ระหว่างไทยกับมาเลเซีย ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องชาวพื้นเมืองโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังไม่มีรายงานจำนวนคนพื้นเมืองที่แน่นอนและเชื่อถือได้อีกด้วย แต่จากการลงพื้นที่ของผู้เขียนเพื่อสำรวจจำนวนชาวพื้นเมืองดังกล่าวพบว่าบริเวณพื้นที่ป่าทิวเขานครศรีธรรมราชมีเงาะป่าอาศัยอยู่ราว 200 คน ส่วนแนวทิวเขาสันกาลาคีรีมีราว 100 คน จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่

ป่าทั้งสองแห่งนี้มีชาวพื้นเมืองหรือพวกเงาะป่ารวมประมาณ 300 คน

นอกจากนี้คนไทยไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ นักวิชาการหลายคน สื่อมวลชน ตลอดจนคนไทยทั่วไปนิยมเรียกชาวพื้นเมืองภาคใต้หรือเงาะป่ากลุ่มนี้มานานหลายทศวรรษว่าเป็นชนเผ่า **ซาไก** (Sakai) หรือ **สะไก** ซึ่งอาจจะยังมีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการได้ จากการศึกษาพบว่าเงาะป่าภาคใต้ของไทยจัดเป็นชนเผ่า **นิกริโต** (Negrito) หรือ **เซมัง** (Semang) ต่างหาก บทความเรื่องนี้ตั้งคำถามไว้ว่า เราควรเรียกเงาะป่าในภาคใต้ของไทยว่าเงาะซาไกหรือ จุดประสงค์เพื่อสืบสาวประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวพื้นเมืองสองเผ่าในแหลมมลายู ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างพวกเงาะสองเผ่า และเพื่อนำเสนอสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพื้นเมืองภาคใต้กลุ่มนี้ในยุคโลกาภิวัตน์

มาทำความรู้จัก “แหลมมลายู”

แหลมมลายู (Malay Peninsula) หรือคาบสมุทรมลายูตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก มีพื้นที่ครอบคลุมสามประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ตอนเหนือสุดจรด **คอคอดกระ** (Isthmus of Kra)

หรือ **กั๊วกระ** ในพื้นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนองและอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ระยะทางจากเหนือสุดถึงตอนใต้สุดของแหลมมลายูที่เกาะเซินโตซา ประเทศสิงคโปร์ มีระยะทางประมาณ 1,200 กิโลเมตร ส่วนกว้างที่สุดของแหลมมลายูนับจากแหลมอันตู รัฐปะละ ฝั่งทะเลช่องแคบมะละกาด้านตะวันตกไปถึงหัวแหลมพื้นอันจัท รัฐตรังگانู ฝั่งทะเลจีนใต้ด้านตะวันออกมีระยะทางไม่น้อยกว่า 320 กิโลเมตร

แหลมมลายูได้รับอิทธิพลของลมมรสุมจากสองมหาสมุทรสลับกันทุกระยะหกเดือน ทำให้มีฝนตกชุกตลอดปี พื้นแผ่นดินจึงมีความชุ่มชื้น ทำให้เกิดป่าดงดิบตามแนวทิวเขาต่าง ๆ ตลอดแหลมมลายู ทางตอนเหนือมีทิวเขาสำคัญได้แก่ **ทิวเขาภูเก็ต** กับ **ทิวเขานครศรีธรรมราช** และทางตอนกลางมี **ทิวเขาสันกาลาคีรี** แบ่งเขตระหว่างสองประเทศ ในประเทศมาเลเซียมีอยู่ 4 ทิวเขา ได้แก่ **ทิวเขาบินตัง** ทางด้านตะวันตกของประเทศ ทางตอนกลางก่อนไปทางตะวันตกมี **ทิวเขาดิตติวงษา** ซึ่งยาวที่สุดในมาเลเซีย ส่วนด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือมี **ทิวเขาดิเมอร์** เป็นแกนหลัก หากลงไปทางทิศใต้ในเขตรัฐปะหังยังมี **ทิวเขา**

ตาสัน อยู่อีกทิวเขาหนึ่ง ดังนั้น แหลมมลายูจึงมีทิวเขาสำคัญ 7 ทิวเขา อยู่ในเขตประเทศไทย 2 ทิวเขา อยู่ในเขตประเทศมาเลเซีย 4 ทิวเขา และกั้นเขตแดนระหว่างประเทศอีก 1 ทิวเขา

ในพื้นที่ภาคใต้ ทิวเขาภูเก็ต พาดผ่านจังหวัดระนอง ชุมพร พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี สิ้นสุดที่นครศรีธรรมราช ความยาว 517 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับทิวเขานครศรีธรรมราช ที่อำเภอทุ่งสง ราชบัณฑิตยสถานอธิบายไว้ใน อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย เล่มที่ 1 (2525, หน้า 101-102) ว่าทิวเขานครศรีธรรมราชเชื่อมต่อกับทิวเขาสันกาลาคีรี ที่จังหวัดสตูล พาดขึ้นเหนือผ่านจังหวัดสงขลา สตูล ตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช และตอนใต้ของสุราษฎร์ธานี ความยาว 319 กิโลเมตร ส่วนทิวเขาสันกาลาคีรี พาดผ่านจังหวัดสตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และรัฐปะลิส เกดะห์ เประ กลันตัน แบ่งเขตประเทศไทยกับมาเลเซีย ความยาว 428 กิโลเมตร

พื้นที่แหลมมลายูครอบคลุม 14 จังหวัด ภาคใต้ มาเลเซีย 11 รัฐ ผนวกเกาะสิงคโปร์ อีกหนึ่งประเทศ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น จึงแบ่งพื้นที่แหลมมลายูออกเป็น 3 ส่วน ทางตอนเหนือของภาคใต้เรียก แหลมมลายูตอนบน

บริเวณเขตแดนและตอนเหนือของมาเลเซีย เรียก แหลมมลายูตอนกลาง และแหลมมลายูตอนล่าง พื้นที่ที่มีชนพื้นเมืองอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในอดีตคือ ป่าดงดิบของแนวทิวเขาสำคัญทั้ง 7 ทิวเขา โดยเฉพาะแหลมมลายูตอนบนและตอนกลาง พวกเงาะ นิกิริโต หรือ เซม้ง กับพวกเงาะเซมอย หรือ ซาไก ได้จับจองเป็นที่อยู่อาศัยเมื่อหลายพันปีมาแล้ว

ที่มา: <http://heritage.mod.go.th/nation/geography/geo9.htm>

เงาะชาวพื้นเมืองดั้งเดิมในแหลมมลายู

จากหนังสือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554, หน้า 292) อธิบายความหมายของคำว่า เงาะ ไว้ว่า “คนป่าพวกหนึ่ง รูปร่างดำเตี้ย ตัวดำ ผมหยิก อยู่ในตระกูลนิกริโต (Negrito) และตระกูลออสโตรเนเซียน (Austronesian) อยู่ในแหลมมลายู เรียกตัวเองว่า กอย ได้แก่ พวกเซม้ง และซาไกหรือเซนอย โดยปริยายเรียกคนที่มีรูปร่างเช่นนั้น”

จากคำอธิบายของราชบัณฑิตยสถาน จะเห็นได้ว่าใช้บริบทของแหลมมลายู จึงมองเป็นภาพรวมทั้งไทยและมาเลเซียไม่ได้แยกส่วนมาศึกษา อีกทั้งยังให้ความหมายที่คลุมเครืออยู่ จึงควรแบ่งแยกให้ชัดว่าพวกเซม้งอยู่ในตระกูลนิกริโต ส่วนพวกซาไกหรือเซนอยอยู่ในตระกูลออสโตรเนเซียน แล้วตัดคำว่า “กอย” ออกไป เพราะจะเป็นที่เข้าใจว่าเงาะตลอดแหลมมลายูเรียกชื่อ “กอย” ทั้งหมด สรุปได้ว่าเงาะในแหลมมลายูแบ่งออกเป็น 2 ตระกูล ได้แก่ พวก นิกริโต หรือ เซม้ง กับพวก ออสโตรเนเซียน คือพวก ซาไก หรือ เซนอย (หรือ ชีนอย) ลักษณะเด่นร่วมกันของคนสองกลุ่ม คือเส้นผมบนศีรษะหยิกหย้อย

แบบผลเงาะ ซึ่งเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง จึงมีชื่อเรียกแบบรวมๆ ว่า “เงาะป่า ชาวเงาะ พวกเงาะ” โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นเผ่าพันธุ์ใด

ความหมายของ “เงาะตระกูลนิกริโต หรือ เซม้ง”

คำว่า นิกริโต (Negrito) ตามรากศัพท์ในภาษาสเปน แปลว่า “Little Negro” หมายถึงพวกนิโกรตัวเตี้ยแคระ หรือพวก ปิกมี (Pygmy) ลักษณะเด่นคือ มีผิวดำ ผมบนศีรษะหยิกหย้อย หรือขมวดกลมเป็นก้อนหอย หรือหยิกฟูเป็นกระเซิง ริมฝีปากหนา ฟันซี่สั้นโต จมูกแบนกว้าง จัดเป็นพวก นิกรอยด์ (Negroid) ถิ่นฐานเดิมของพวกนิกริโตหรือเงาะเซม้งมาจากทวีปแอฟริกา สันนิษฐานว่าเมื่อสมัยหลายล้านปีก่อน แผ่นดินทวีปเอเชียกับแอฟริกาติดกันเป็นผืนเดียว พวกนิกริโตได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานแถบเอเชียตอนใต้ ได้แก่ หมู่เกาะอันดามัน แหลมมลายู ฟิลิปปินส์ และแถบหมู่เกาะทะเลใต้ (Schmidt & Barnes, 1903, p. 38-45)

ทุกวันนี้ยังมีพวกนิกริโตที่หลงเหลืออยู่ที่หมู่เกาะอันดามัน เรียกพวก อันดามันนิส (Andamanese) หรือ จาราวา (Jarawa) ส่วนพวกนิกริโตที่อาศัยอยู่ในแหลมมลายู ได้แก่ ตามแนว

ทิวเขาพื้นที่ภาคใต้ของไทย และทางตอนเหนือของมาเลเซีย เรียกว่า เซมัง (Semang) บางทีออกเสียงว่า เซยะมัง สำหรับที่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ เรียกพวก เอตา (Aeta) ดังนั้นพวกเซมังในแหลมมลายู พวกอันดามันนิสในหมู่เกาะอันดามัน และพวกเอตาในฟิลิปปินส์ จึงเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกับชนเผ่าหลายเผ่าในแอฟริกา ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มนิกรอยด์ (Negroid) หรือพวกผิวดำทั้งสิ้น

มีข้อสันนิษฐานว่าชนเผ่าเซมังอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแหลมมลายูสมัย 8,000-10,000 ปีมาแล้ว ดังนั้นแถบพื้นที่ป่าเขาของทิวเขาภูเก็ต ทิวเขานครศรีธรรมราช และทิวเขาสันกาลาคีรี จึงเป็นที่อยู่ของพวกเงาะเซมังมาก่อน ไม่เว้นแม้บนเกาะภูเก็ตก็มีพวกชาวพื้นเมืองกลุ่มนี้จับจองเป็นที่อยู่อาศัยเช่นกัน ดังหลักฐานระบุในประวัติศาสตร์จังหวัดภูเก็ต แสดงว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา และต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คงมีชาวพื้นเมืองพวกเงาะป่าจำนวนมาก อาศัยอยู่ตามแนวทิวเขาต่าง ๆ ตลอดแหลมมลายูตอนบน

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงนิพนธ์เรื่อง สังข์ทอง ให้พระสังข์ซ่อนตัวในรูปเงาะ มีหน้าตาน่าเกลียด แสดงกิริยาบ้าใบ้

คล้ายคนป่า พูดภาษาคนทั่วไปไม่เป็น รัชกาลที่ 2 ทรงเคยเห็นตัวจริงของเงาะป่าหรือไม่ ไม่มีหลักฐานยืนยันในเรื่องนี้ แต่ถ้าศึกษาตามประวัติศาสตร์ ทางเมืองหลวงได้ส่งกองกำลังทหารไปรบทัพจับศึกทางแหลมมลายูเป็นช่วง ๆ ทหารคงได้พบเห็นเงาะป่ามาแล้ว เมื่อเดินทางกลับภูมิลำเนา คงนำเรื่องราวพวกเงาะป่าไปเล่าสู่กันฟัง รัชกาลที่ 2 อาจจะทรงได้ทราบจากคำพูดถวายเป็นของผู้ได้พบเห็นชาวพื้นเมืองหรือพวกเงาะป่าก็เป็นได้ นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรีย เรียกเจ้าเงาะในเรื่องสังข์ทองว่า Semang ด้วยเช่นกัน เซมัง (Semang) จึงเป็นชื่อที่ชาวตะวันตกคุ้นเคยมานาน

ราชบัณฑิตยสถานได้สรุปสาระสำคัญของเงาะเซมังไว้ในหนังสือสารานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 7 (2523, หน้า 6767-6768) ข้อความโดยย่อดังนี้

เป็นเงาะพวกหนึ่งในแหลมมลายู ชอบเร่ร่อนไปตามพื้นที่ป่าเขาตั้งแต่จังหวัดตรังลงไปตลอดจนถึงรัฐปะตอนเหนือ และทางด้านตะวันออกของแหลมมลายูคือ รัฐกลันตัน ตรังกานู และรัฐปาหัง ทางรัฐกลันตันเรียกว่า พวก พระจัน (Pagan) เป็นผู้ไม่รู้จักสร้างบ้านเรือน ได้แต่อาศัยนอนตามเชิงผาป่าไม้

เป็นทับที่อยู่ อาหารการกิน อาศัยรากไม้แห้ง ไม้และไม้ในป่า นักชาติพันธุ์วิทยาอธิบายว่า เขม้งเป็นพวกนิกริโต อพยพเข้ามาในแหลมมลายูก่อนมนุษย์พวกออสโตรเนเซียนคือพวกชาไก หรือ สะไก

การศึกษาค้นคว้าของชาวออสเตรีย

ในบรรดานักมานุษยวิทยาและนักชาติพันธุ์วิทยาทั้งหลาย ที่เข้ามาศึกษาเรื่องเงาะป่าในแหลมมลายู ไม่มีชาติใดก้าวหน้าและมีผลงานเด่นชัด และทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น ชาวออสเตรีย ประเทศเล็ก ๆ ตั้งอยู่ทางตอนกลางของทวีปยุโรป มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเยอรมนีตามแนวพรมแดนด้านทิศเหนือ พลเมืองราว 10 ล้านคน ชาวออสเตรียใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาประจำชาติ นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก

เมื่อ พ.ศ. 2442-2446 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วิลเฮล์ม ชมิดท์ (Wilhelm Schmidt) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านชาติพันธุ์วิทยาและภาษาศาสตร์ ได้มาศึกษาการใช้ภาษาของพวกเขม้งและพวกเซนอยในแหลมมลายู พบว่าพวกเขม้งใช้ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic) สายเดียวกับ

ภาษามอญ-เขมร ส่วนพวกเซนอยหรือชาไก ยืมคำในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกมาใช้บ้าง แต่ภาษาของพวกเซนอยจัดอยู่ในตระกูลออสโตรเนเซียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2463 โรเบิร์ต ไฮน์ เกลดเอร์น (Robert Heine Geldern) นักชาติพันธุ์วิทยาจากออสเตรียได้มาศึกษาด้านภาษาศาสตร์ของชาวเงาะในแหลมมลายู เป็นการศึกษาในเชิงลึกเข้มข้นกว่าวิลเฮล์ม ชมิดท์เคยศึกษามาก่อน (Antropos Heritage, 2013)

ระหว่าง พ.ศ. 2467-2469 พอล โยคิม เชเบสตา (Paul Joachim Schebesta) ซึ่งพื้นฐานเป็นนักบวชในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ได้มาศึกษาเรื่องเงาะเขม้งในรัฐประะของมลายูก่อนแล้วจึงเดินทางมาศึกษาเงาะเขม้งที่จังหวัดพัทลุงกับตรัง เมื่อ พ.ศ. 2470 ได้เขียนเรื่องเงาะป่าแหลมมลายูเป็นภาษาเยอรมัน ต่อมาผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อหนังสือ *Among the Forest Dwarfs of Malaya* (คนป่าแคว้นแห่งมลายู) หนังสือเล่มนี้มีบทหนึ่งชื่อ *The Semang of Siam in the Area of Pattalung and Trang* ชื่อภาษาไทยเงาะเขม้งแห่งสยามประเทศในพื้นที่เมืองตรังและพัทลุง ได้บรรยายเรื่องราวที่น่ารู้เกี่ยวกับเงาะป่า

เมืองพัทลุง-ตรังไว้อย่างละเอียด เช่น เงาะ เมืองสยามตัวค่อนข้างเตี้ย ผิวคล้ำ แต่แต่งเนื้อ แต่งตัวดีกว่าเงาะมลายู ลักษณะเด่นอีกอย่างคือ เงาะป่ามลายูไม่ชอบสวมเสื้อผ้า แต่นิยมเปลือยกายกันมากกว่า พร้อมเล่าเรื่องนายคั่นซึ่งรัชกาลที่ 5 ทรงชุบเลี้ยงไว้ในวังหลวง พอล โยคิม เซเบสตา ได้ขนานนามคนนั้นว่า **Semang boy** แปลว่า เด็กชายเซม้ง นั่นเอง (Brandt, 1961, pp. 123-160)

พอล โยคิม เซเบสตา (1967) ได้แบ่งพวกเซม้งแหลมมลายูออกเป็น 7 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่ม **ตองกา** (Tonga) กลุ่ม **เกินชีว** (Kensiu) กลุ่ม **กินตัก** (Kintaq) กลุ่ม **ยะฮาย** (Jahai) กลุ่ม **เมนดริก** (Mendriq) กลุ่ม **บาเตก** (Batek) และกลุ่ม **ลาโนห์** (Lanoh) ได้จัดเงาะเซม้งแถบพัทลุง ตรัง สตูล อยู่ในพวกตองกา หรือชื่อเรียกอีกอย่างว่า **มอส** (Mos) หรือ **ชอง** (Chong) มีข้อสันนิษฐานว่า **มอส** มาจากชื่อ “ตะโหมด” และชองมาจากคำ “กระช่อง” เป็นชื่อสถานที่ในจังหวัดพัทลุงและตรัง ที่คนทั่วไปรู้จักกันคืออยู่แล้ว นอกจากนั้น พอล โยคิม เซเบสตา ยังแบ่งพวกเซม้งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่อยู่ทางตอนเหนือในเขตตรัง พัทลุง สตูลเรียกว่า **เซม้งทางตอนเหนือสุด**

(Northernmost Semang) ส่วนพวกเซม้งที่อยู่ทางตอนใต้ของสยามเรียกว่า **เซม้งทางตอนใต้สุด** (Southernmost Semang) หมายถึงทางตอนเหนือของประเทศมลายูนั่นเอง (สมัยก่อนไม่เรียกมาเลเซีย)

พ.ศ. 2539-2542 ศาสตราจารย์ ดร. เฮลมุท ลูคัส (Helmut Lukas) จากสถาบันสังคมศึกษาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้มาศึกษาเรื่องเงาะเซม้งในพื้นที่จังหวัดยะลา สตูล ตรัง และพัทลุง เรียกชื่อว่า **มะนิก-เซม้ง** (Maniq-Semang) คำว่า “มะนิก” ตรงกับคำว่า “เงาะป่า” จึงหมายถึงเงาะป่าเผ่าเซม้งนั่นเอง

จากการศึกษารายงานการวิจัยของศาสตราจารย์ ดร. เฮลมุท ลูคัส พบข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มเติม โดยชาวอังกฤษชื่อ **จอห์น สมิท** (John Smith) ได้เดินทางไปเมืองปัตตานีราว พ.ศ. 2143 สมัยเมืองปัตตานีมีราชินีฮิยา (2127-2159) เป็นเจ้าผู้ปกครองเมือง มีหัวหน้าเผ่าเงาะเซม้งที่อาศัยในป่าเขาเมืองปัตตานี รับอาสาราชินีฮิยาไปสู้รบกับฝ่ายมลายูที่เมืองเประ จนกระทั่งได้รับชัยชนะ หัวหน้าเผ่าเงาะเซม้งได้รับการปูนบำเหน็จความดีความชอบขึ้นเป็นราชปกครองเมือง ๆ หนึ่ง นับเป็นวีรกรรม

ที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของชนพื้นเมืองเผ่านี้ นอกจากนั้น รายงานการวิจัยพบว่า เดิมพวก นิกริโตใช้ธนูเป็นอาวุธแบบพวกคนพื้นเมือง ในทวีปแอฟริกา เมื่ออพยพลงไปยังชายฝั่งทาง แหลมมลายูตอนล่างแถบรัฐเประ กลันตัน ปะหัง ตั้งถิ่นฐานใกล้ชิดกับพวกจีนน้อยหรือ ชาไก จึงเกิดความสัมพันธ์กันใกล้ชิด เาะเผ่า เฆม้งยอมรับเอากระบอไม้ซางหรือ “บอเลา” มาใช้บ้าง กลายเป็นวิถีชีวิตพวกเฆม้งมาจนทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้ พวกเฆม้งและเซนอย (ชาไก) จึงใช้กระบอไม้ซาง หรือบอเลาเป็นอาวุธ เหมือนกัน

การศึกษาค้นคว้าชาวพื้นเมืองภาคใต้ หรือเาะป่ายังไม่ได้สิ้นสุดเพียงเท่านั้น ศาสตราจารย์ ดร. เสดมุต ภูคัส ยังคงศึกษา และทำการวิจัยเรื่องเาะป่ามาโดยตลอด และ ในปีพ.ศ. 2544 ได้นำเสนอผลงานการวิจัย เรื่องเาะมะนิก-เฆม้งภาคใต้ของไทยในที่ ประชุมผลงานการวิจัยของสถาบันวิจัยแห่งชาติ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยในครั้งนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเข้าร่วมฟังการบรรยายด้วย

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. เสดมุต ภูคัส ได้เดินทางมาศึกษาเรื่องเาะป่าภาคใต้

อยู่เสมอแทบทุกปี ซึ่งล่าสุดเมื่อราวเดือน มีนาคม-เมษายน 2556 ท่านได้เดินทางมา พร้อมภรรยาชาวไทย และนักมานุษยวิทยา ชาวอเมริกันชื่อเดเนียล คริเชฟฟ์ (Daniel Kricheff) ซึ่งกำลังศึกษาชั้นปริญญาเอกสาขา มานุษยวิทยาที่มหาวิทยาลัยแห่งวิทยาลัย ลอนดอน (University College London) ได้มา เก็บข้อมูลของพวกเาะเฆม้งที่จังหวัดสตูล ตรัง และพัทลุง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของปริญญา นิพนธ์ระดับปริญญาเอกในอนาคต จึงอาจ กล่าวได้ว่าการศึกษาค้นคว้าชาวพื้นเมืองภาคใต้ หรือเาะป่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอดีต จนถึงปัจจุบันทั้งจากนักมานุษยวิทยาชาวไทย และชาวต่างชาติ

ความเป็นมาของ “เาะตระกูลชาไก หรือ เซนอย”

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า เาะในแหลมมลายู มีอยู่ 2 ตระกูล ได้แก่ พวกนิกริโตหรือเฆม้ง และพวกชาไกหรือเซนอย ในหนังสือ สารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 7 (2523, หน้า 4309-4312) อธิบายคำว่า **ชาไก** หรือ **สะไก** ดังสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

พวกชาวกู หรือ ชะไก มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า เซนอย (Senoi) เป็นมนุษย์อยู่ในตระกูลออสโตรเนเซียน (Austronesian) หรือ อินโดเนเซียน (Indonesian) พวกนี้มีผิวดำคล้ำ ผมเป็นลูกคลื่น คดไปคดมา ขนาดรูปร่างสูงกว่าพวกเซม้ง พวกชาวกูเป็นชนเผ่าเดียวกันกับพวกดัยค (Dyak) ในเกาะบอร์เนียว พวกบาตัก (Batak) ในเกาะสุมาตรา พวกชาวเลหรือชาวน้ำ และพวกข่าในตอนใต้ของประเทศจีน ลาว และเวียดนาม

คำว่า ออสโตรเนเซียน (Austronesian) แปลว่า “ชาวเกาะทะเลใต้” จำแนกคำได้ดังนี้ austro แปลว่า ทิศใต้ ส่วน nesian แปลว่า ชาวเกาะ พวกนี้อพยพมาจากทางตอนใต้ของประเทศจีนลงมาอาศัยตามเกาะต่าง ๆ แล้วเข้าไปอยู่ในแผ่นดินใหญ่ภายหลัง เป็นชนเผ่าเดียวกันกับพวกดัยคในเกาะบอร์เนียว พวกบาตักในเกาะสุมาตรา พวกชาวเลหรือชาวน้ำ พวกชาวกูหรือเซนอย รวมทั้งพวกข่าในเวียดนาม กัมพูชา และลาวด้วย ต่างเป็นพวกผิวเหลืองหรือ มองโกลอยด์ (Mongoloid) ทั้งสิ้น พวกชาวกูหรือเซนอยมีลักษณะเด่นคือ ผิวกายดำคล้ำปนแดง เส้นผมหยิกเป็นลอน ไม่ใช่คดไปคดมา แตกต่างจากพวกนิกริโตที่เส้น

ผมหยิกแบบขมวดกลมเป็นก้อนหอย หรือหยิกฟูเป็นกระเซิง ซึ่งมีผิวดำจัดเป็นพวกนิกรอยด์ (Negroid) ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

พวกเงาะชาวกูหรือเซนอยอาศัยอยู่หนาแน่นทางตอนกลางก่อนไปทางด้านล่างแหลมมลายู ได้แก่ ตามแนวทิวเขาบินดัง ทิวเขาติติวังซา ทิวเขาติเมอร์ และทิวเขาตาฮัน ได้แก่ พื้นที่รัฐเประ ปะหัง กลันตัน ตรังกานุ และบางส่วนของรัฐสลังงอร์ ชนพื้นเมืองเผ่านี้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแหลมมลายูเมื่อ 4,500-7,500 ปีล่วงมาแล้ว จึงเข้ามาที่หลังพวกนิกริโต/เซม้งหลายพันปี ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าอาจจะไม่มีพวกเงาะชาวกูอาศัยอยู่ในแผ่นดินของประเทศไทยเลย

ราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ในสารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 11 (2520, หน้า 6648-6649) สรุปความได้ดังนี้

พวกชาวกูแตกต่างจากพวกเซม้งจัดเป็นคนป่าพวกหนึ่ง รูปร่างเหมือนคนมลายู ผิวดำคล้ำ ผมหยิกเป็นลูกคลื่น คำว่าชาวกูภาษามลายูแปลว่า “คนใช้ หรือ ทาส” เมื่อมีการแบ่งแยกดินแดนระหว่างไทยกับอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2452 ทำให้เผ่าชาวกูหายไปจากแผ่นดินไทย ถ้าจะหลงเหลืออยู่ก็น้อยเต็มที

หรืออาจจะไม่มีชาวซาไกในพื้นที่ประเทศไทยก็เป็นได้ แต่มีคนไทยเชื้อสายมลายูที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี กลับมีความเชื่อว่าพวกเขม็งคือซาไกก็มี

จากรายงานของ พิพิธภัณฑ์ชาวพื้นเมือง (Orang Asli Museum) ประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ที่เมืองกัมบะ (Gambak) ใกล้กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้แบ่งพวกเซนอยหรือซาไกออกเป็น 6 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มเทเมียร์ (Temiar) ตั้งอยู่ทางเหนือสุดของมาเลเซียในพื้นที่รัฐเปรักและกลันตัน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับพวกนิกริโต สมัยโบราณชาวมลายูนิยมจับชาวพื้นเมืองกลุ่มเทเมียร์ไปเป็นทาส จึงกลายเป็นที่มาของคำว่า ซาไก ซึ่งแปลว่า “ทาส ไพร่ ชี้อำ” ภายหลังคำว่าซาไกจึงหมายถึงรวมถึงพวกเซนอยกลุ่มย่อยอื่นๆ ไปโดยปริยาย กลุ่มเซไม (Semai) อาศัยอยู่ที่รัฐเปรัก ปะหัง เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด แบ่งเป็นกลุ่มย่อยเซไมตะวันตก (West Semai) กับเซไมตะวันออก (East Semai) กลุ่มชีวอง (Che Wong) พบที่รัฐปะหัง เปรัก สลังงอร์ กลุ่มยะห์ฮูท (Jah Hut) พบที่รัฐปะหัง กลุ่มเซม็อกเบอร์รี (Semoq Beri) อาศัยอยู่ในรัฐปะหัง กลันตัน กลุ่มบิซิชิ (Bisisi) อาศัยอยู่ทางตอนใต้สุดคือในรัฐสลังงอร์และเนกริเซมบิลัน

อย่างไรก็ตาม คำว่า ซาไกเป็นภาษามลายูโบราณ แสดงถึงการดูถูกเหยียดหยาม ปัจจุบันไม่ใช่เรียกกันแล้ว มาเลเซียได้บัญญัติคำว่า โอริงอัสลี หรือ Orang Asli (โอริง แปลว่า คน อัสลี แปลว่า พื้นเมือง) ใช้เรียกพวกนิกริโตหรือเขม็ง พวกเซนอยหรือซาไก และพวกโปรโตมลายู ทั้งสามกลุ่มใหญ่ ข้อมูลจาก พิพิธภัณฑ์ชนพื้นเมือง ประเทศมาเลเซีย เมื่อ พ.ศ. 2554 มีพวกเซนอยหรือซาไกอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย จำนวน 60,600 คน ปริมาณจึงมากกว่าพวกเขม็งหลายเท่า

ที่มาของชื่อซาไกในประเทศไทย

ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าสาเหตุใดพวกเงาะป่าภาคใต้ที่อยู่ในตระกูลนิกริโตหรือเขม็งจึงเปลี่ยนชื่อเป็นซาไกดังเช่นปัจจุบัน แต่อาจสันนิษฐานได้ว่า เมื่อพ.ศ. 2506 กรมประชาสงเคราะห์ได้รวบรวมกลุ่มชาวเงาะประมาณ 60 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองธารโต อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ซึ่งสมัยนั้นยังไม่ได้แยกมาจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอธารโต โดยทางการได้จัดที่ทำกินประมาณ 300 ไร่ ในหมู่บ้านจาเราะมีราริมถนนสายที่ 6 ห่างจากถนนสายเบตง-ยะลา

4 กิโลเมตร ต้องการให้คนพื้นเมืองอยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่ต้องเร่ร่อนอีกต่อไป แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากคนพื้นเมืองไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

ต่อมาในปีพ.ศ. 2516 กรมประมงสงเคราะห์ได้ชักชวนให้ชาวเงาะมารวมตัวกันใหม่ คราวนี้สร้างบ้านถาวรให้อยู่ 8 หลัง จัดที่ทำกินให้โดยปลูกยางพาราพันธุ์ดีเพื่อเป็นรายได้แก่ทุกคนครัว และเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจากเงาะมิราเป็น **หมู่บ้านชาไก** โดยเจ้าหน้าที่ได้เรียกขานตามที่ชาวบ้านเรียกคนพื้นเมืองเหล่านี้ ซึ่งไม่ได้ศึกษาความรู้ด้านชาติพันธุ์วิทยาหรือด้านประวัติศาสตร์ให้ถี่ถ้วนเสียก่อน

ระหว่าง พ.ศ. 2517-2521 อาจารย์ไพบูลย์ ดวงจันทร์ สมัยรับราชการเป็นอาจารย์ประจำที่วิทยาลัยครูยะลาซึ่งต่อมาดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ได้เข้าไปศึกษาพวกเงาะป่าที่อำเภอธารโต เป็นการวิจัยภาคสนามใช้เวลาศึกษาอยู่ 4 ปี แต่เป็นการศึกษาแบบตัดตอนมาเฉพาะชาวเงาะป่าในภาคใต้ของประเทศไทยมีการเชื่อมโยงกับเงาะมาเลเซียเพียงเล็กน้อยเท่านั้น พ.ศ. 2523 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์หนังสือ **ชาไก**

เจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพร รวบรวมโดยรองศาสตราจารย์ไพบูลย์ ดวงจันทร์ มีความยาว 75 หน้า ให้ส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ และคนรุ่นหลังนำไปใช้อ้างอิงกันอย่างกว้างขวางทำให้ชื่อชาไกติดปากคนไทยทั้งประเทศมาตราบนานเท่านาน

หนังสือเล่มดังกล่าวได้อธิบายเรื่องชาติพันธุ์ไว้ 7-8 หน้า แต่ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าพวกเขม้งกับชาไกแตกต่างกันอย่างไร ต่อมารองศาสตราจารย์ไพบูลย์ ดวงจันทร์จึงอธิบายคำ “**ชาไก**” ไว้ใน **หนังสือสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้** (2529, หน้า 2252) ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ว่าเงาะเขม้งกับชาไกเป็นเผ่าเดียวกัน เป็นคำที่มีผู้คนศึกษาและนำไปอ้างอิงกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ชื่อชาไกเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

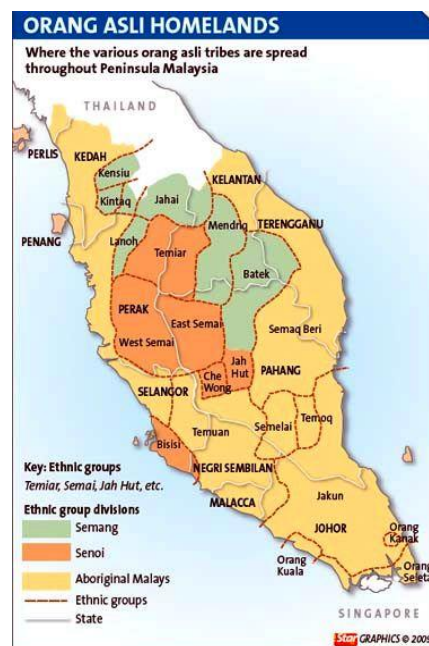
หากถามว่าใครเป็นผู้เปลี่ยนชื่อเงาะเขม้งเป็นชาไก อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มแรกคือ เจ้าหน้าที่ของกรมประมงสงเคราะห์กระทรวงมหาดไทย โดยเรียกขานตามชาวบ้านขาดการตรวจสอบความถูกต้องด้านชาติพันธุ์วิทยาและประวัติการตั้งถิ่นฐานในแหลมมลายูชาวบ้านเรียกขานกันอย่างไรก็เชื่อตามกันมา

ต่อมารองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์ ได้มารับรองชื่อนี้ให้เป็นที่ยอมรับกันยิ่งขึ้น เมื่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พิมพ์เผยแพร่ผลงานไปทั่วประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา ภายหลังสถาบัน ทักษิณไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ก็ได้อธิบายองค์ความรู้เรื่อง “ซาไก” ไว้ใน หนังสือสารานุกรมภาคใต้ จนเป็นที่แพร่หลาย

เมื่อพิจารณาตามหลักวิชาการแล้ว เห็นว่า องค์ความรู้เรื่องเงาะป่าภาคใต้ของสถาบัน ทักษิณไทยคดีศึกษาไม่สอดคล้องกับสาม สถาบันหลัก ได้แก่ ราชบัณฑิตยสถาน การศึกษาค้นคว้าของนักมานุษยวิทยาชาว ออสเตรเลีย และพิพิธภัณฑ์ชนพื้นเมืองประเทศ มาเลเซีย ประการแรกสรุปคำอธิบายของ ราชบัณฑิตยสถานชี้ให้เห็นข้อแตกต่าง ระหว่างเงาะสองตระกูลอย่างชัดเจน ประการ ที่สอง นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลียได้เข้ามา ศึกษาเรื่องราวของชาวพื้นเมืองในแหลมมลายู อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และได้เผยแพร่คำว่า เงาะเซม้างในแหลมมลายู ทั่วยุโรปเมื่อกว่า 90 ปีมาแล้วจวบจนถึงสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลียยังมาศึกษาวิจัย เรื่องชาวพื้นเมืองภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น

การยืนยันสนับสนุนว่าเงาะป่าภาคใต้ของไทย เป็นเผ่าเซม้างหรือนิกิริโตชัดเจน ประการ สุดท้ายประเทศมาเลเซียจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ชนพื้นเมือง (Orang Asli Museum) ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ได้อธิบายองค์ความรู้เรื่องชาวพื้นเมือง ในแหลมมลายูที่สมบูรณ์ที่สุด สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน และผลงานการวิจัยของ นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลียทุกประการ

แผนที่แสดงที่ตั้งถิ่นฐานของพวกเซม้างและพวกเซนอยใน ประเทศมาเลเซีย

ที่มา: <http://www.thestar.com.my/~media/images/tso1/photos-allery/travel/2010/09/indangerofdyingout05.ashx/>

ข้อสังเกตเรื่องความแตกต่างระหว่างเงาะเซม้งและชาไก

พวกนิกริโตหรือเซม้ง	พวกเซนอยหรือชาไก
1. ถิ่นฐาน	
ถิ่นเดิมอยู่ในทวีปแอฟริกา ก่อนนั้นแผ่นดินทวีปแอฟริกากับทวีปเอเชียเชื่อมต่อกัน	ถิ่นเดิมอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนอพยพสู่มาลายาภายหลัง
2. การอพยพ	
อพยพสู่แหลมมลายูเมื่อ 8,000-10,000 ปี เข้ามาอยู่ก่อนพวกเซนอย	อพยพสู่แหลมมลายูเมื่อ 4,500 -7,500 ปี เข้ามาทีหลังพวกนิกริโต
3. ชาติพันธุ์	
เป็นพวก นิกรอยด์ ผิวดำเข้มหรือค่อนข้างดำ น้ำตาลไหม้ ตัวค่อนข้างเตี้ย ริมฝีปากหนา ฟันซี่สั้นโต ตระกูลเดียวกับพวกอันดามันนิส พวกเอตา และชนเผ่าหมู่เกาะทะเลใต้ และนิโกร	เป็นพวก มองโกลอยด์ ผสมชาวเกาะผิวดำหรือคล้ำ หรือออกเหลือง ตัวค่อนข้างสูง อยู่ในตระกูลเดียวกับพวกคยัค บาดัก จากุนและชาวเล (ตระกูลออสโตรเนเซียน)
4. ลักษณะ	
เส้นผมหยิกหยีหรือขมวดกลมเป็นก้อนหยอย หรือหยิกฟูเป็นกระเซิง	ผมคดไปคดมาเป็นลอนหรือหยิกแต่ไม่หยิกหยีหรือขมวดกลมแบบพวกเซม้ง
5. ภาษา	
ใช้ภาษาตระกูลออสโตร-เอเชียติก สายเดียวกับภาษามอญ-เขมร	ใช้ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน แต่ยืมคำภาษาออสโตร-เอเชียติกมาใช้บ้าง
6. ถิ่นที่อยู่อาศัย	
อาศัยอยู่ทางตอนเหนือและตอนกลางของแหลมมลายู ชอบอยู่ตามพื้นที่ป่าเขา ในถ้ำและที่ราบสูง	อาศัยอยู่ทางตอนกลางและตอนล่างของแหลมมลายู อยู่ตามป่าเขา พื้นที่ราบทั่วไป ไม่ชอบอาศัยในถ้ำ
7. กลุ่มย่อย	
มีทั้งในประเทศไทย และมาเลเซีย ชื่อกลุ่มย่อย คือ เก็นชิว กินตัก ยะฮาย เม็นคริก บาเต็ก และลาโนะห์	มีเฉพาะในประเศมาเลเซียเท่านั้น แบ่งเป็นกลุ่มย่อย เช่น เทเมียร์ เซไม ชีวอง จาห์ฮูท เซม็อกเบอรี และ บีชีชี

พวกนิกริโตหรือเซม้ง	พวกเซนอยหรือชาไก
8. อาวุธ	
เดิมใช้ธนูเป็นอาวุธ ภายหลังยอมรับกระบอกจาก ไม้ซางจากพวกชาไกมาใช้ เนื่องจากมีการติดต่อ สัมพันธ์กันใกล้ชิด	ใช้กระบอกจากไม้ซางเป็นอาวุธมานาน ไม่รู้จักใช้ธนู แบบพวกเซม้ง แต่กลับมีอิทธิพลต่อพวกเซม้ง
9. จำนวน	
ตลอดแหลมมลายูมีประมาณ 3,800 คน อยู่ใน ประเทศมาเลเซีย 3,500 คน ภาคใต้ของไทย ไม่เกิน 300 คน	มีเฉพาะในมาเลเซีย จำนวนกว่า 60,600 คน จึงมากกว่าพวกเซม้งหลายเท่า
10. วิถีชีวิต	
ปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกค่อนข้างยาก ชอบใช้ชีวิตแบบเดิม ๆ ประชากรจึงลดลงเรื่อย ๆ แตกต่างจากพวกเซนอยหรือชาไก	ปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ดีกว่าพวกเซม้ง เปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นชาวเมืองมากขึ้น ประชากร จึงไม่ลดลง

บทสรุป: เงาะป่าภาคใต้ในยุคโลกาภิวัตน์

ทุกวันนี้ เงาะเผ่าคนิกริโตหรือเซม้งอาศัยอยู่ในแหลมมลายูราว 3,800 คน อยู่ในประเทศมาเลเซียประมาณ 3,500 คน และอยู่ในภาคใต้ของไทยไม่เกิน 300 คน สำหรับในมาเลเซียอาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่าเขาในรัฐเกดะห์ เปรูปะหัง ตรังกานุ และ กลันตัน มาเลเซียนิยมเรียก “นิกริโต” ยกเว้นที่รัฐปะหังกับกลันตันเรียกว่า “เซม้ง” และที่รัฐกลันตันเรียกว่า “พะงัน” อีกต่างหาก รัฐบาลมาเลเซียใช้ชื่อเรียก

ชาวพื้นเมืองทุกกลุ่มว่า Orang Asli รัฐบาลดูแลชาวพื้นเมืองอย่างดี ยอมให้อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่าเขา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์กว่าประเทศไทย บางกลุ่มออกจากป่ามาอาศัยในชุมชนได้ตามสะดวก พวกนิกริโตมีฐานะเป็นพลเมืองโดยสมบูรณ์ ส่วนใหญ่มีบัตรประจำตัวประชาชนด้วย จึงทำให้เงาะเซม้งจากอำเภอธารโต จังหวัดยะลา ที่มีนามสกุลพระราชทาน ศรีธารโต ได้อพยพตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเข้าไปตั้งถิ่นฐานในรัฐเกดะห์

ประเทศมาเลเซียจนเกือบหมดสิ้น ปัจจุบันมีลูกหลานสืบสกุลที่มาเลเซียกว่า 200 คน เนื่องจากรัฐบาลจัดบ้านให้อยู่เป็นหลักแหล่ง และได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน เงาะเหล่านี้ต่างหันไปนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นโอกาสที่พวกเขาจะกลับมาสู่แผ่นดินไทยคงเป็นไปได้ยากอย่างแน่นอน

หากย้อนกลับมาดูเงาะป่าภาคใต้ของไทยบ้าง ในพื้นที่จังหวัดสตูล ตรัง พัทลุง สงขลา ยะลา และนราธิวาส ตามแนวทิวเขานครศรีธรรมราชและทิวเขาสันกาลาคีรี ส่วนใหญ่ยังมีสภาพเป็นคนเถื่อนเพราะไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ทางราชการเคยจัดให้เด็กเงาะเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้าง เช่นที่อำเภอธารโต จังหวัดยะลา ที่อำเภอละงู

จังหวัดสตูล เป็นต้น แต่พวกเขายังชอบเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ตามนิสัยเดิม เมื่อพื้นที่ป่าไม่ถูกทำลายปีแล้วปีเล่า พวกเงาะเซมังจึงอาศัยตามพื้นที่สวนยางของชาวบ้าน และอพยพเข้าไปอาศัยในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด หรือพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้างเป็นหลัก ทุกวันนี้พวกเงาะป่าภาคใต้ยังมีสภาพเป็นพลเมืองชั้นสองของประเทศไร้อนาคต เพราะไม่สามารถเรียกร้องสิทธิอะไรจากรัฐบาลได้ เนื่องจากส่วนราชการไม่ได้เหลียวแลชาวเงาะภาคใต้เท่าที่ควร เมื่อพิจารณาดูแล้วจะพบเรื่องที่น่าใจหายว่าบรรพบุรุษของพวกเขาสืบอยู่ในผืนแผ่นดินนี้มากกว่า 10,000 ปี แต่นับวันมีแต่จะสูญพันธุ์ไปจากแผ่นดินไทย

บรรณานุกรม

- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์. (2548). *นายคนึงเงาะเซม้งภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์และประสิทธิ์ ฤทธาภิรมย์. (2548). *ไม่มีเงาะซาไกในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ไพบูลย์ ดวงจันทร์. (2523). *ซาไกเจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2523). *สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่มที่ 7*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่มที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบพิธการพิมพ์ จำกัด.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529). *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 5*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.
- Anthropos Heritage. (n.d.) Retrieved January 10, 2014 from <http://www.anthropos.eu/anthropos/heritage/schmidt.php>
- Brand, J. (1961). The negrito of peninsular Thailand. *Journal of the Siam Society*, 49, 123-160.
- Lukas, H. (1999). Social Organization and Interethnic System of the Maniq-Semang South Thailand. *Preliminary Report to the National Research Council of Thailand*. October. (Unpublished)

Orang Asli Museum. (n.d.) Retrieved January 10, 2014 from [http://en.wikipedia.org/wiki/](http://en.wikipedia.org/wiki/Orang_Asli_Museum)

Orang_Asli_Museum

Schebesta, P. (1973). *Among the forest dwarfs of Malaya*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

Schmidt, P. W., & Barnes, W. D. (1903). The Sakai and Semang languages in the Malay peninsula and their relation to the Mon-Khmer languages. *Journal of the Straits Branch of the Royal Asiatic Society*, 38-45.